

TÁJÉKOZTATÓ A PORTFÓLIÓ KÖVETELMÉNYEIHEZ

A **portfólió** = dokumentumdosszié (etimológiailag: „levélhordó tárca”): „Lényegét tekintve olyan dokumentumok gyűjteménye, amelyek megvilágítják valakinek egy területen szerzett tudását, gyakorlottságát.”

E dokumentum a következőkre tér ki:

1. A portfólió célja
2. Milyen dokumentumokat kell összegyűjteni a portfólióban?
3. Mikor kell e dokumentumokat összegyűjteni?
4. Hány dokumentumot kell összegyűjteni?
5. A portfólió minősítésének szempontjai
6. A portfólió értékelése
7. Információ a portfólió beadásáról/feltöltéséről
8. Ajánlott irodalom

E dokumentum mellékleteiként áttekintendő¹:

- Tanári kompetenciák (2. melléklet a 8/2013. (I. 30.) EMMI rendelethez – A tanári felkészítés követelményei)
- Tudnivalók a portfólió elkészítéséről
- Gyakori kérdések (GYIK)
- Követelmények

1. A portfólió célja

A képzés és a képzéshez kapcsolódó gyakorlatok részeként minden hallgató portfóliót készít, ami a záróvizsga részét képezi. A portfólió a hallgatónak a tanári mesterszakon készített munkáiból összeállított célirányos gyűjtemény, amely bemutatja készítőjének erőfeszítéseit, fejlődését és eredményeit egy vagy több területen. A portfólióban megjelenő munkák, oktatói értékelések kiválasztása, gyűjtése és az önreflexiók elkészítése a hallgató feladata.

A portfólió alkalmazása az alábbi célokat szolgálja:

- a pedagógiai tudás, nézetek nyomon követése,
- a tudás elmélyítése, illetve megváltozásának az elősegítése.

A szakszerűen felépített portfólió segíti továbbá a kognitív önszabályozás kialakulását és fejlődését, ugyanakkor a környezet számára is láthatóvá, értékelhetővé teszi azt, hogy a hallgató milyen szintre jutott el a kompetenciák alakulásában, a tudásszerzésben, a szakmai fejlődésben, pályaszocializációban. A tanári záróvizsga során a jelöltnek az önmaga által összeállított portfóliója

¹ E dokumentumok megtalálhatóak a KRE BTK Tanárképző Központ weboldalán: <https://btk.kre.hu/index.php/2015-10-20-11-09-16/2015-10-20-11-15-36/tanarkepzo-kozpont/letoltheto-dokumentumok/category/902-portfolio.html>

segítségével kell igazolnia a tanári pályához szükséges készségeit és képességeit, kompetenciáit.

Összeállításakor a jelöltnek az egyetemi tanulmányaihoz kötődő produktumait kell újra áttekintenie abból a szempontból, hogy a tanári kompetenciáit igazoló, minőségi munkáit gyűjtse össze, elemezze, kísérelje reflexiókkal. E válogatás és elemzés alapja az említett jogszabályban foglalt szakmai kompetencialista, melyet tájékoztatásul a jelen tájékoztató mellékleteként közlünk. A dokumentumok kiválogatásában a tanárjelöltet támogatják a tanítási gyakorlatot kísérő szemináriumok vezetői (szaktárgyi és pedagógiai-pszichológiai tanításkísérő szemináriumok), a vezetőtanárok és a mentorok.

2. Milyen dokumentumokat kell összegyűjteni a portfólióban?

A portfólió az alábbi négy területhez tartozó tevékenységek dokumentumait tartalmazza oly módon, hogy az kifejezze, dokumentálja a hallgatók egyéni tanulási útját. A portfólióban tanácsos szerepelnie mind a négy területhez tartozó dokumentumnak, eltérő részletességgel.

2.1. A hallgatónak egyetemi tanulmányai során a különféle ismeretkörökhöz kapcsolódó saját munkái

- esszé, szemináriumi dolgozat;
- kutatási beszámoló, (kérdőív, interjú kiértékelve);
- óralátogatási jegyzőkönyvek;

2.2. A hallgató iskolai munkája, tanítási gyakorlata során készített dokumentumok

- tervezési dokumentumok (óravázlatok, tématervek, programcsomagok, projektleírások stb.);
- a tanításhoz készített segédanyagok (program, szemléltetőeszköz, makett stb.);
- az értékeléssel kapcsolatos dokumentumok (feladatbank, dolgozatok stb.);
- tanítási órákon túli tevékenységek dokumentumai (szabadidős tevékenységekhez, tanulói önkormányzat támogatáshoz kapcsolódóak stb.);
- az IKT-eszközök tanulói használatának bemutatása (digitális tábla, honlap, távoktatás, e-learning stb.);
- a tanítási gyakorlat során végzett óramegfigyelések tanulságai;
- a tanítási óra audio- vagy videofelvétele;
- saját tanítványainak reflexióval ellátott munkái stb.;
- tananyagtervezés, -fejlesztés, taneszközkészítés, önálló fejlesztésű feladatlap stb.;
- tehetséggondozás, szakkör, verseny;
- speciális bánásmódot igénylő tanulók számára készített egyéni munkaterv;
- tanításon kívüli tevékenységek dokumentumai (pl. hangverseny, kiállítás vagy múzeum stb.).

2.3. Az iskola mint szervezet működésének megismerése és az ezekhez fűzött reflexiók célirányos, tömör bemutatása

- munkaközösségi, tantestületi értekezleteken készített feljegyzések;
- gyermek- és ifjúságvédelem;
- levelezés a szülőkkel.

2.4. A hallgató reflexiója saját munkájára:

- az egyes dokumentumokhoz fűzött megjegyzései, magyarázatai, javaslatai, önreflexiói;

- ha készült tanári értékelés a beadott munkáról, és a hallgató rendelkezésére áll, akkor csatolandó az adott anyaghoz;
- a jelölt tanári céljainak megfogalmazása, a tanári kompetenciakövetelmények teljesítése terén megfogalmazott személyes feladatok;
- összegző önreflexió a képzés során elért eredményekről és fejlesztendő területekről;
- a további szakmai célok és az ezekhez kapcsolódó cselekvési terv megfogalmazása.

A tanári kompetenciákra figyelő reflexió tipikus elemei:

- a dilemma;
- a probléma felismerése, azonosítása, definiálása;
- a dilemma lebontása, elemzése;
- megoldási-következtetési módok megfogalmazása;
- az optimális megoldás kiválasztása és indoklása.

3. Mikor kell e dokumentumokat összegyűjteni?

A dokumentumok gyűjtése folyamatosan történik, ezen belül a kitüntetett alkalmak a képzésbe beépített *tanítási gyakorlatok*, valamint a tanári felkészülés informális alkalmai (*konferencia-részvétel, szakirodalmi olvasmány, iskolai/pedagógiai témájú film* stb).

4. Hány dokumentumot kell összegyűjteni?

A fő követelmény, hogy a portfólió mutassa be (dokumentálja) a jelöltnek az iskolai gyakorlat valamennyi területén (tanítás; tanításon kívüli iskolai tevékenység; iskolán kívüli tevékenység) elvégzett munkáját. Ez a megfelelés alapkövetelménye.

A portfólió értékelésében/minősítésében ugyanakkor a fő szempont nem a mennyiség, hanem a reflexiók szakmaisága, mélysége, a fejlődési út bemutatása.

5. A portfólió minősítésének szempontjai

5.1. A portfólió rendezettsége (áttekinthetősége, szerkezetének világossága);

5.2. A portfólió hitelessége/megbízhatósága (a készítő neve, hol, milyen alkalommal készült az adott dokumentum stb.);

5.3. A tudományterülethez kapcsolódó szakkifejezések pontos használata; a reflexiókban fellelhetők-e arra való utalások, hogy a jelölt érti, átlátja szaktárgya tanításának tudományos és társadalmi (gyakorlati!) relevanciáját.

Portfóliója értékelését a jelölt azzal készíti elő, hogy a fentebb bemutatott (2.1., 2.2., 2.3. és 2.4. pontok) tipológia alapján „szortírozza” az általa készített/összegyűjtött dokumentumait, és a portfólió elején *tartalomjegyzék* összesíti a benne szereplő dokumentumokat.

Az írásbeli dokumentumok mellett a portfólióban elhelyezhetők fényképek, rajzok és CD mellékletek is. A rajzokat, kézirásos anyagokat szkennelve vagy digitális fotózással lehet a portfólióba illeszteni.

A portfólióban szereplő dokumentumok közül az elemző jellegűek és a reflexiók (2. 3., 2. 4. pontok) nyelvszakos hallgatók esetében is magyar nyelven készülnek, míg a többi dokumentum készülhet az adott célnyelven is.

6. A portfólió értékelése

A portfólió értékelését értelemszerűen a képzésben részt vevő oktatói kar illetékesei (tanárképzés/neveléstudomány képviselője; vezetőtanár/mentortanár; a szakmódszertan képviselője) végzik.

A portfóliót előzetesen felkért bíráló érdemjeggyel és szövegesen értékeli. A portfólió bírálóját a TKK főigazgatója jelöli ki. Az értékelésbe több személy is bevonható, például a mentor, a kísérő szemináriumok vezetői.

Az értékelés szempontjai:

- az anyagok kidolgozottságának színvonala;
- az anyagok és az elemzés szakmai színvonala;
- a beadott anyagok a tanári feladatkörök szempontjából mennyire széles körből merítenek;
- a megoldások és a módszerek változatossága, ötletessége;
- lényegkiemelés, koherencia, a válogatás tudatossága és indoklása;
- a reflexiók árnyaltsága és tudatossága;
- formai megjelenés: a reflexív részeket gépelt, szerkesztett formában kérjük, de az eredeti anyagokat (óramegfigyelés, óravázlat stb.) eredeti formában kell beadni; a portfólió elején tartalomjegyzék összesíti a dokumentumokat.

7. Információ a portfólió benyújtásáról/feltöltéséről

A portfólió benyújtásáról/feltöltéséről a TVSZ-ben foglaltak mellett a benyújtás/feltöltés szemeszterében a Tanulmányi Osztály is készít tájékoztatót.

Ajánlott irodalom

- Falus Iván – Kimmel Magdolna (2003): *Portfólió*. Gondolat Kiadói Kör, Budapest.
- Falus Iván (2004, szerk.): *Didaktika*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
- Kollár Katalin – Szabó Éva (2004, szerk.): *Pszichológia pedagógusoknak*. Osiris Kiadó, Budapest.
- Halász Gábor – Lannert Judit (2006, szerk.): *Jelentés a magyar közoktatásról*. OKI, Budapest.
- Ginnis, Paul (2007): *Tanítási és tanulási receptkönyv*. Alexandra, Budapest.
- Bedő Andrea – Schlotter Judit (2008): *Az interaktív tábla*. Műszaki Kiadó, Budapest.

- Kagan, Spencer (2001): *Kooperatív tanulás*. Ökonet, Budapest.
- Gordon Györi János (2004): *Tehetségpedagógiai módszerek*. Oktatás-módszertani Kiskönyvtár, VII. kötet. Gondolat Kiadó, Budapest.
- M. Nádas Mária (2003): *Projektoktatás*. Oktatás-módszertani Kiskönyvtár, V. kötet. Gondolat Kiadó, Budapest.
- Petriné Feyér Judit (2004): *A problémaközpontú csoportmunka*. Oktatás-módszertani Kiskönyvtár, VI. kötet. Gondolat Kiadó, Budapest.
- Szivák Judit (2003): *A reflektív gondolkodás fejlesztése*. Oktatás-módszertani Kiskönyvtár, III. kötet. Gondolat Kiadó, Budapest.

KONZULTÁCIÓS LEHETŐSÉG

A portfóliót a hallgató önállóan készíti el, a feladatok teljesítéséhez támogatást kaphat a *Tanárképző Központ* oktatóitól.

2. melléklet a 8/2013. (I. 30.) EMMI rendelethez

A TANÁRI FELKÉSZÍTÉS KÖVETELMÉNYEI

1. A tanárképzésben megszerezhető tanári tudás, készségek, képességek

1.1. a tanuló személyiségének fejlesztése, az egyéni bánásmód érvényesítése területén:

1.1.1. Ismeretek

A végzett/szakképzett tanár alapvető pszichológiai, pedagógiai és szociológiai tudással rendelkezik a személyiség sajátosságaira és fejlődésére vonatkozó nézetekről, a szocializációról és a perszonalizációról, a hátrányos helyzetű tanulókról, a személyiségfejlődés zavarairól, a magatartásproblémák okairól, a gyermeknevelés, a tehetséggondozás és az egészségfejlesztés módszereiről. Ismeri a tanulók megismerésének módszereit. Ismeri a szaktárgy által közvetített fogalmak kialakulásának életkori sajátosságait, a tanulók fogalomrendszerének fejlesztésében játszott szerepét. Ismeri a szaktárgy tanítása-tanulása során fejlesztendő speciális kompetenciákat, ezek fejlesztésének és diagnosztikus mérésének módszereit. Tisztában van a szaktárgynak a tanulók személyiségfejlődésében betöltött szerepével, lehetőségeivel.

1.1.2. Képességek

A végzett tanár a gyermek személyiségfejlődésére vonatkozó elméleti tudása felhasználásával képes a megtapasztalt pedagógiai gyakorlatot, az iskola mindennapi valóságát elemezni. Képes reális képet kialakítani a tanulók világáról, a nevelés és a tanulói személyiség fejlesztésének lehetőségeiről. Képes tapasztalt kollégák, mentorok segítségével a tanulók egyéni szükségleteit figyelembe véve olyan pedagógiai helyzeteket teremteni, amelyek elősegítik a tanulók értelmi, érzelmi, szociális és erkölcsi fejlődését, az egészséges életvitel kialakítását. Képes a szaktárgy speciális összefüggéseivel, fogalmaival kapcsolatos egyéni megértési nehézségek kezelésére. Képes a különböző adottságokkal, képességekkel, illetve előzetes tudással rendelkező tanulók tanulásának, fejlesztésének megfelelő módszerek megválasztására, tervezésére és alkalmazására, a pályaorientáció segítésére. Képes a tehetséges, a nehézségekkel küzdő vagy a sajátos nevelési igényű, valamint a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a tantárgyában különleges bánásmódot igénylő tanulókat felismerni, hatékonyan nevelni, oktatni, számukra differenciált bánásmódot nyújtani. Képes a szaktárgyában rejlő személyiségfejlesztési lehetőségeket kihasználni, a tanulók önálló ismeretszerzését támogatni a végzettségének megfelelő korosztály és a felnőttoktatás keretében is. Döntéseiben szakmai önreflexióra és önkorrekcióna képes.

1.1.3. Attitűdök

A szakképzett tanár törekszik saját megalapozott pedagógiai nézeteinek megfogalmazására. Nyitott a személyiségfejlesztés változatos módszereinek elsajátítására. Tiszteli a tanulók személyiségét, képes minden esetben meglátni az értékeket és pozitív érzelmekkel (szeretettel) viszonyulni minden tanítványához. Érzékeny a tanulók problémáira, törekszik az egészséges személyiségfejlesztés feltételeit biztosítani minden tanuló számára.

1.2. a tanulói csoportok, közösségek alakulásának segítése, fejlesztése területén:

1.2.1. Ismeretek

A végzett tanár alapvető tudással rendelkezik a társadalmi és csoportközi folyamatokról, a demokrácia működéséről, az enkulturációról és a multikulturalizmusról. Ismeri a csoport, a csoportfejlődés és a közösségek pszichológiai, szociológiai és kulturális sajátosságait. Ismeri a csoportok és a tanulók társas helyzetére vonatkozó fontosabb feltáró módszereket, a közösség kialakítását, fejlesztését elősegítő pedagógiai módszereket.

1.2.2. Képességek

A végzett/szakképzett tanár képes a csoportok, közösségek számára olyan pedagógiai helyzeteket teremteni, amelyek biztosítják a csoport közösséggé fejlődését és egészséges működését. Alkalmazza az együttműködést támogató, motiváló módszereket mind a szaktárgyi oktatás keretében, mind a szabadidős tevékenységek során. Képes a konfliktusok hatékony kezelésére. Segíti a csoporttagok közösség iránti elkötelezettségének kialakulását, a demokratikus társadalomban való felelős, aktív szerepvállalás tanulását, a helyi, nemzeti és egyetemes emberi értékek elfogadását. Képes értelmezni és a tanulók érdekében felhasználni azokat a társadalmi-kulturális jelenségeket, amelyek befolyásolják a tanulók esélyeit, iskolai, illetve iskolán kívüli életét. Képes hozzájárulni az iskolai és osztálytermi toleráns, nyitott légkör megteremtéséhez.

1.2.3. Attitűdök

A szakképzett tanár elkötelezett az alapvető demokratikus értékek iránt, szociális érzékenység, segítőkészség jellemzi. Előítéletektől mentesen végzi tanári munkáját, igyekszik az inklúzió szemléletét magáévá tenni. Elkötelezett a nemzeti értékek és azonosságtudat iránt, nyitott a demokratikus gondolkodásra és magatartásra nevelés, valamint a környezettudatosság iránt. Az iskola világában tudatosan törekszik az értékek sokféleségének elfogadására, nyitott mások véleményének, értékeinek megismerésére, tiszteletben tartására, különös tekintettel az etnikumokra és nemzetiségekre. Belátja, hogy a konfliktusok is a közösségi élethez tartozhatnak. Törekszik a fiatalok világáról minél több ismeretet szerezni, tiszteli különbözőségeiket és jogaikat. Folyamatosan együttműködik a szülőkkel.

1.3. a szakmódszertani és a szaktárgyi tudás területén:

1.3.1. Ismeretek

A végzett tanár rendelkezik az információszerzéshez, az információk feldolgozásához, értelmezéséhez és elrendezéséhez szükséges alapvető (szövegértési, logikai, informatikai) felkészültséggel. Ismeri az általa tanított tudományág, szakterület (műveltségi terület, művészeti terület) ismeretelméleti alapjait, megismerési sajátosságait, logikáját és terminológiáját, valamint kapcsolatát más tudományokkal, tantárgyakkal, műveltségterületekkel. Ismeri a különböző tudásterületek közötti összefüggéseket és képes a különböző tudományterületi, szaktárgyi tartalmak integrációjára. Ismeri a szakmódszertan hazai és nemzetközi eredményeit, szakirodalmát, aktuális kérdéseit. Ismeri az adott szakterület társadalomban betöltött szerepét, a szaktárgy tanításának céljait, feladatait, a tanulók személyiségfejlődésének és gondolkodásfejlesztésének segítésében. Ismeri a szaktárgy tantervét, tantervi és vizsgakövetelményeit, valamint a tantárgy tanulási sajátosságait, megismerési módszereit, tananyagstruktúráját, illetve belső logikáját. Ismeri a szaktárgy tanítása-tanulása során felhasználható nyomtatott és nem nyomtatott információforrásokat, az azokról való tájékozódás lehetőségeit, a digitális tankönyveket, taneszközöket, tanulásszervezési módokat, fontosabb módszereket, tanítási és tanulási stratégiákat.

1.3.2. Képességek

A szakképzett tanár szakmai témában képes szakszerűen kifejezni magát mind szóban, mind írásban. Képes a szaktudományi, továbbá az általános pedagógiai-pszichológiai képzésben tanult módszerek, eljárások szaktárgyi alkalmazására, a különböző tudásterületek közötti összefüggések, kapcsolódások, átfedések és egymásra hatások felismerésére, a szaktárgyi integráció megvalósítására. Képes a szaktárgyának megfelelő tudományterületeken a fogalmak, elméletek és tények közötti összefüggések megteremtésére, közvetítésére. Képes szaktudományi, szakmódszertani, szaktárgyi, tanuláselméleti és tantervi tudásának hatékony integrálására. Képes az alkotó információ- és könyvtárhasználatra és az információ-kommunikációs technológia használatára. Képes a szaktantárgy tanításának-tanulásának tanórán és iskolán kívüli lehetőségeit megvalósítani különböző szintereken. Képes a szaktárgyak során fejlesztett kompetenciák más műveltségterületeken is fejlődést generáló szinergikus hatásainak tervezésére, kihasználására. Szaktárgyi felkészültségével kapcsolatban önreflexióra és önkorrekcióna képes.

1.3.3. Attitűdök

A végzett tanár elkötelezett a tanulók tudásának és tanulási képességeinek folyamatos fejlesztése iránt. Reálisan ítéli meg szaktárgya oktatásban betöltött szerepét. Törekszik az aktív együttműködésre a szaktárgy, valamint más szaktárgyak tanáraival. Tudatosan él a transzferhatás kihasználásának lehetőségeivel. Nyitott a megismerés, illetve a tapasztalatszerzés iránt, törekszik a tanulók megismerési és alkotási vágyának, önművelési igényeinek a felébresztésére és fenntartására.

1.4. a pedagógiai folyamat tervezése területén

1.4.1. Ismeretek

A végzett tanár ismeri a pedagógiai tevékenységet meghatározó dokumentumokat, tantervfajtákat, tantervtípusokat, átlátja ezeknek az oktatás tartalmi szabályozásában betöltött szerepét. Ismeri a tervezéshez szükséges információk forrását. Ismeri a szaktárgy tanításának jogszabályi háttérét, tanterveit, vizsgakövetelményeit. Ismeri a tananyagkiválasztás és a rendszerezés szaktudományi, pedagógiai-pszichológiai, továbbá szakmódszertani szempontjait, az erről megfogalmazott tudományos eredményeket. Ismeri és érti a nevelés és tanítás összefüggéseit. A tanításban is képes a Nemzeti alaptanterv fejlesztési területei nevelési céljainak érvényesítésére.

1.4.2. Képességek

A szakképzett tanár a tervezés során rendszerszemléletű megközelítésre képes. Az iskola pedagógiai programja, a tanulói személyiség fejlesztésére vonatkozó tantervi célkitűzések, a tanulók életkora, az elsajátítandó tudás sajátosságai, a rendelkezésre álló taneszközök és a pedagógiai környezet közötti összhang megteremtésével képes pedagógiai munkájának megtervezésére (tanmenet, tematikus terv, óraterv, folyamatterv). Képes a tanulási-tanítási stratégia meghatározására, a tananyag feldolgozásához a pedagógiai céloknak és a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő oktatási folyamat meghatározására, hatékony módszerek, szervezési formák, eszközök kiválasztására a végzettségének megfelelő korosztály, illetve a felnőttoktatás keretében is. Képes a tanítandó tananyag súlypontjait, felépítését, közvetítésének logikáját a tantervi előírásokkal és a pedagógiai célokkal összhangban az adott tanulócsoporthoz

igazítani. Képes a szaktárgya tanulása-tanítása során felhasználható nyomtatott és digitális tankönyveket, taneszközöket, egyéb tanulási forrásokat kritikusan elemezni, a konkrét céloknak megfelelően kiválasztani (különös tekintettel az információ-kommunikációs technológiára). Képes a célokhoz és az adott szituációhoz alkalmazkodva kreatívan, különböző megoldásokban gondolkodni, tudatos döntést hozni. Képes a szaktárgy tanórán és iskolán kívüli tanulásának tervezésére a végzettségének megfelelő korosztály, valamint a felnőttoktatás keretében is. A pedagógiai folyamatok tervezésével kapcsolatban szakmai önreflexióra, illetve önkorrekcióna képes.

1.4.3. Attitűdök:

A szakképzett tanár fontosnak tartja az alapos felkészülést, tervezést és a rugalmas megvalósítást. A tervezés során együttműködik a kollégákkal és a tanulókkal, kész figyelembe venni az adott tanulócsoporthoz sajátosságait (motiváltság, előzetes tudás, képességek, szociális felkészültség).

1.5. a tanulás támogatása, szervezése és irányítása területén

1.5.1. Ismeretek

A végzett tanár ismeri az általános pedagógiai-pszichológiai képzésben tanult módszerek, eljárások szaktárgyi alkalmazásának speciális szempontjait, lehetőségeit. Ismeri a szaktantárgy tanítása-tanulása során kialakítandó speciális kompetenciák fejlesztésének módszereit. Alapvető ismeretekkel rendelkezik a különböző motiváció-elméletekről, a tanulási motiváció felismerésének és fejlesztésének módszereiről. Rendelkezik a tanulóközpontú tanulási környezet fizikai, emocionális, társas, tanulási sajátosságainak, feltételeinek megteremtéséhez szükséges ismeretekkel. Ismeri a különböző tanulási környezetek tanulási eredményességre gyakorolt hatásait. Ismeri a szaktantárgy tanításának-tanulásának tanórán és iskolán kívüli lehetőségeit, színtereit. Tájékozott a differenciális pedagógia, az adaptív tanulásszervezés, a nevelési-oktatási stratégiák, módszerek kiválasztásának és alkalmazásának kérdéseiben. Ismeri az egész életen át tartó tanulásra felkészítés jelentőségét.

1.5.2. Képességek

A szakképzett tanár képes a különböző céloknak megfelelő, átgondolt stratégiákhoz a motivációt, a differenciálást, a tanulói aktivitást biztosító, a tanulók gondolkodási, problémamegoldási és együttműködési képességének fejlesztését segítő módszerek, szervezési formák kiválasztására, illetve megvalósítására. Képes nyugodt, biztonságos és az eredményes tanulást támogató tanulási környezet megszervezésére. Képes az érdeklődés, a figyelem folyamatos fenntartására, a tanulási nehézségek felismerésére a végzettségének megfelelő korosztály és a felnőttoktatás keretében is. Képes a szaktárgy speciális összefüggéseivel, fogalmaival kapcsolatos megértési nehézségek felismerésére és kezelésére. Képes a hagyományos és az információ-kommunikációs technikákra épülő eszközök, digitális tananyagok hatékony, szakszerű alkalmazására. Képes az egész életen át tartó tanulás képesség-rendszerének megalapozására, technikáinak gyakoroltatására.

1.5.3. Attitűdök:

A végzett tanár fontosnak tartja a tanulás és tanítás folyamatainak tudatosodását, az önszabályozó tanulás támogatásához szükséges tudás és képesség megszerzését, a tanulási képességek fejlesztését, továbbá nyitott az egész életen át tartó tanulásra. Elismeri, hogy a

megfelelő tanulási légkör megteremtéséhez figyelembe kell venni a tanulók sajátos igényeit, ötleteit, kezdeményezéseit. Törekszik a tanulókkal való együttműködés megvalósítására a tanulási folyamat hatékonyságának érdekében. Törekszik az életkori, egyéni és csoport sajátosságoknak megfelelő, aktivitást, interaktivitást, differenciálást elősegítő tanulási-tanítási stratégiák, módszerek alkalmazására. Törekszik a tanulók tanórai, tanórán kívüli és iskolán kívüli tevékenységének összehangolására, az egész életen át tartó tanulással kapcsolatos pozitív attitűdök kialakítására.

1.6. a pedagógiai folyamatok és a tanulók értékelése területén

1.6.1. Ismeretek

A végzett tanárnak szakszerű tudása van az értékelés funkcióiról, folyamatáról, formáiról és módszereiről. Tisztában van alapvető értékelési és mérésmethodikai szabályokkal, összefüggésekkel. Ismeri a szaktantárgy tanítása-tanulása során elsajátított ismeretek és fejlesztendő kompetenciák mérésére, értékelésére alkalmas sajátos módszereket, eszközöket.

1.6.2. Képességek

A szakképzett tanár képes az értékelés különböző céljainak és szintjeinek megfelelő értékelési formák, módszerek meghatározására, az értékelés eredményeinek felhasználására.

Az értékelés során képes figyelembe venni az értékelés hatásait a pedagógiai folyamat szabályozására, a tanulók személyiségfejlődésére és önértékelésére. Képes elősegíteni a tanulók reális önértékelését és alkalmazni a tanulók önbecsülését támogató ellenőrzési módszereket. Az értékelés során képes figyelembe venni a differenciálás, individualizálás szempontjait. Képes céljainak megfelelően az értékelés eszközeinek megválasztására vagy önálló eszközök elkészítésére. Képes az országos, illetve a helyi mérési eredmények értelmezésére.

1.6.3. Attitűdök:

Reálisan ítéli meg a pedagógus szerepét a fejlesztő értékelés folyamatában. Elkötelezett a tanulást támogató értékelés mellett.

1.7. a kommunikáció, a szakmai együttműködés és a pályaidentitás területén

1.7.1. Ismeretek

A végzett tanár ismeri az osztálytermi kommunikáció sajátosságait. Tájékozott a szülőkkal és a pedagógiai munkáját segítő különféle szakemberekkel, szakmai intézményekkel való együttműködés módjairól. Ismeri a pedagógusszerepre vonatkozó pszichológiai, szociológiai és pedagógiai elméleteket, a szereppel kapcsolatos különböző elvárásokat. Ismeri a pedagógus szakma jogi és etikai szabályait, normáit. Ismeretekkel rendelkezik a reflektív gondolkodás szerepéről a szakmai fejlődésben, a továbbképzés lehetőségeiről, a lelki egészség megőrzésének elméleti és gyakorlati módszereiről. Tájékozott a szakterületéhez és tanári hivatásához kötődő információs forrásokról, szervezetekről.

1.7.2. Képességek

A szakképzett tanár képes a tanulókkal a kölcsönös tiszteletre és bizalomra épülő kapcsolatrendszer megteremtésére, az együttműködési elvek és formák közös kialakítására, elfogadtatására. Szakmai szituációkban képes szakszerű, közérthető, nyílt és hiteles kommunikációra diákokkal, szülőkkal, a szaktárgyainak megfelelő szakterületek képviselőivel, az

iskolai és iskolán kívüli munkatársakkal a partnerek életkorának, kultúrájának megfelelően. Képes felismerni, értelmezni kommunikációs nehézségeit és ezen a téren önmagát fejleszteni. Képes pedagógiai tapasztalatai és nézetei reflektív értelmezésére, elemzésére, értékelésére. Képes meghatározni saját szakmai szerepvállalását. Pedagógiai munkájában felmerülő problémákhoz képes adekvát szakirodalmat keresni, felhasználni. Jól tájékozódik a pedagógiai és szaktárgyi szakirodalomban, képes elemezni, értelmezni e területek kutatási, fejlesztési eredményeit, tisztában van a pedagógiai kutatás, fejlesztés, valamint innováció sajátosságaival. Képes egyszerűbb kutatási módszerek használatára.

1.7.3. Attitűdök

A végzett tanár pedagógiai helyzetekben képes együttműködésre, kölcsönösségre, asszertivitásra, segítő kommunikációra. Nyitott arra, hogy a konfliktushelyzetek, problémák feltárása illetve megoldása érdekében szakmai segítséget kérjen és elfogadjon. Kész együttműködni a szaktárgy, valamint más szaktárgyak tanáraival. Kész részt vállalni a szaktárggyal kapcsolatos fejlesztési, innovációs tevékenységben. Betartja a pedagógus pálya jogi és etikai normáit. Törekszik önismeretének, saját személyiségének fejlesztésére, testi-lelki egészségének megőrzésére, és ehhez nyitott a környezet visszajelzéseinek felhasználására. Figyelemmel kíséri saját tevékenységének másokra gyakorolt hatását, s reflektív módon törekszik tevékenységének javítására, szakmai felkészültségének folyamatos fejlesztésére. Szakmai műveltségét nem tekinti állandónak, kész a folyamatos szaktudományi, szakmódszertani és neveléstudományi megújulásra. Nyitott a pedagógiai tevékenységére vonatkozó építő kritikára.

1.8. az autonómia és a felelősségvállalás területén:

A végzett tanár önállóan képes szakmája, a szaktárgyainak tanításával-tanulásiirányításával kapcsolatos átfogó, megalapozó szakmai kérdések átgondolására és az ide vonatkozó források alapján megfelelő válaszok kidolgozására. A szakmáját és a szaktárgyainak megfelelő tudományterületeket megalapozó nézeteket felelősséggel vállalja. Együttműködés és felelősségvállalás jellemzi szakmájával, szakterületével, illetve azok képviselőivel kapcsolatban.

A végzett tanár jelentős mértékű önállósággal rendelkezik szakmája átfogó és speciális kérdéseinek felvetésében, kidolgozásában, szakmai nézetek képviselésében, indoklásában. Felelősséggel vállalja a kezdeményező szerepét a szakmai együttműködés kialakítására. Egyenrangú partner a szakmai kooperációban. Végiggondolja és képviseli az adott szakterület etikai kérdéseit.